

uit andere tijdschriften

Met de bescherming van dieren is het nog slecht gesteld

Met de dierenbescherming is men in de Europese Gemeenschap nog nergens. Dit blijkt uit een recente tentoonstelling in Straatsburg georganiseerd door een groep Europarlementariërs. De Europese Commissie, die reeds gedurende twee jaar een bescheiden financiële steun verleent aan de dierenbescherming, heeft een aantal initiatieven aangekondigd ter bescherming van Zeehonden, Olifanten en pelsdieren uit onze streken.

Om te laten zien hoe wreedheid jegens een mishandeling van dieren in de een of andere vorm in de hele Gemeenschap wordt getolereerd hebben de organisatoren van de tentoonstelling de nadruk gelegd op een 'specialiteit' uit elke lidstaat. Dieren worden gedood uit winstbejag of het nu walvissen in de Deense wateren zijn of Franse ganzen voor de 'foie gras' of kippen in legbatterijen in Duitsland en elders. Of men doodt ze alleen maar voor de 'sport' zoals de stieren in Spanje, de Vossen in het Verenigd Koninkrijk of de stootvogels, maar ook andere soorten vogels, in Italië. En ten slotte doet men, ten behoeve van de wetenschap, dieren lijden zoals de apen in de Nederlandse laboratoria.

De groep parlementariërs die is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle politieke richtingen en de Britse Europarlementariërs Barbara Castle, de voornaamste organisatrice van de tentoonstelling, wijze verder nog op de hazenrennen in Ierland, de vallen voor pelsdieren in Luxemburg, het vergiften van loslopende honden in Portugal en het vangen en doden van vogels in België en bepaalde schilpadden in Griekenland.

Bij de opening van de tentoonstelling deelde de Europese commissaris voor het milieu, Stanley Clinton Davis, mede dat de commissie aan de lidstaten gaat voorstellen om het maken, verkopen en gebruiken van vallen voor pelsdieren te verbieden. Verder wil de

commissie dat de lidstaten de invoer van ivoor verbieden en dat zij het verbod op de invoer van zeehondenhuiden, dat tot oktober 1989 loopt, voor onbepaalde tijd te verlengen.

De financiële steun van de commissie aan de dierenbescherming blijft evenwel beperkt. In 1986 bedroeg die 285.000 Ecu* en in 1987 301.000. Dit geld helpt de verenigingen tot dierenbescherming per jaar een tiental projecten in de hele Gemeenschap uit te voeren.

* 1 Ecu = f 2,34 / Bfr. 43, -.

Uit: 'Eurofocus' nummer 27, bladzijde 8 (1988).

Uitwisseling van schulden in ruil voor natuurbehoud

De Natuurbeschermingsraad heeft een aantal aanbevelingen aan de regering gedaan naar aanleiding van het Brundtland-rapport ('Our Common Future'):

1. Het ministerie van Landbouw en Visserij moet schulden overnemen van Derde-Wereldlanden in ruil voor natuurbescherming.
2. Het ministerie van Landbouw moet natuur- en milieueducatie bevorderen en komen tot uitwisselingsprogramma's met functionarissen op dit gebied in Derde-Wereldlanden.
3. De regering moet binnen het kader van ontwikkelingssamenwerking maatregelen nemen op het gebied van de ecologie.

Uit: Trouw 5 mei 1988.

EG wil al het water beschermen

Niet alleen drinkwater, zwemwater of viswater verdient bescherming maar óók het water in sloot en plas, kanaal en rivier, kortom al het water. Tijdens een eind juni 1988 te Frankfurt gehouden conferentie bleken ministers en deskundigen het eens te zijn over dit principe. Daarom, zo vond men, moeten er Europese wetten komen om de kwaliteit

van het water op peil te houden en water dat al door vervuiling is aangetast weer schoon te maken.

De bijeenkomst die door de Europese Commissie samen met de Duitse regering was georganiseerd was de eerste in haar soort.

Het water in zeeën, rivieren, meren en vijvers wordt in de Gemeenschap bedreigd door 129 vervuilende substanties die in het algemeen afkomstig zijn uit drie bronnen: de industrie, de landbouw en de riolen. Deze laatste bron is zeker niet de minste maar toch heeft men er op Europese schaal nooit iets tegen ondernomen. De deelnemers vonden dan ook dat het hoog tijd werd om dit probleem Europees aan te pakken.

Uit: 'Eurofocus' nummer 27, bladzijde 4 (1988).

Andorra: beschermde zoogdieren

De regering van Andorra heeft maatregelen genomen voor het behoud van enkele zoogdieren, waaronder de Bruine Beer, de Gems en de Marmot. De maatregelen betreffen echter alleen het doden van de dieren, maar niet het vangen van de dieren.

(Association pour la Défense de la Nature, Apartado de Correos no. 96, Andorra)

Uit: Naturopa, Nieuwsbrief Natuur en Milieu 1988 (2) : 3

Meer zoogdiersoorten beschermd in Groot-Brittannië

Tijdens de vijfjaarlijkse herziening van de wet van 1981 op het natuurbehoud, Wildlife and Countryside Act, zijn in 1987 48 inheemse diersoorten en 31 plantesoorten onder strikte bescherming geplaatst. Onder de volledig beschermde soorten behoren nu ook de Wilde Kat, de Zevenslaper, dolfinen, Bruinvissen en alle walvisachtigen.

Uit: Naturopa, Nieuwsbrief Natuur en Milieu 1987 (12):13.

Nieuwsbrief voor de Egel-asielhouders (*Erinaceus europaeus*)

In januari 1988 is de Stichting Egelopvang Nederland begonnen met de uitgave van bovengenoemde Nieuwsbrief. De Nieuwsbrief bevat, verdeeld over 22 bladzijden, dertien grotere en kleinere artikelen die uiteraard in de eerste plaats zijn gericht op egelasielhou-

ders, maar waarvan sommige zeker ook interessant kunnen zijn voor diegenen die geïnteresseerd zijn in Egels in het wild, of meer in het algemeen in wilde zoogdieren. De Nieuwsbrief is geen gelikt tijdschrift, maar bestaat uit gewoon getypte vellen die zijn gekopieerd.

In het eerste nummer treffen wij vele wetenswaardigheden aan uit de literatuur en uit de praktijk over deze wandelende cactus. Opmerkelijk is een evaluatie van de publiciteit over Egels die de winter niet zouden kunnen overleven. Een volstrekt averechtse werking was het gevolg door het onnodig opnemen van Egels door goedwillende mensen en dit is indirect mogelijk een grote doodsoorzaak van Egels geworden.

Informatie: Stichting Egelopvang Nederland, Herfterlaan 6, 8024 PJ Zwolle

Bestrijding van de hondsdoelheid in de Bondsrepubliek Duitsland

In 1987 is in Duitsland over een oppervlakte van 163.391 km² de hondsdoelheid bestreden door orale immunisatie (behandeld aas). In dit gebied, dat bijna een derde van het Westduitse grondgebied omvat, zijn bijna vijf miljoen stukken lokaas uitgelegd. Sinds 1985 vindt dit voorbeeld navolging in Italië, Oostenrijk, België en Frankrijk, waar dergelijke lokmiddelen zijn verspreid over een oppervlakte van ongeveer 1400 km².

Uit: Naturopa - Nieuwsbrief Natuur en Milieu 88 (4) : 3

Advies over dassenbeleid (*Meles meles*)

De Jachtraad acht het uitvoeren van een actieplan voor de bescherming van de Das zinvol, wanneer dit mede is gebaseerd op een grondig onderzoek naar de aanleiding voor de vernielingen van dassenburchten terwijl reeds beschermingsmaatregelen worden geboden. De raad heeft dat op 29 oktober 1987 geschreven aan minister Braks. De raad reageert daarmee op een schrijven van de Vereniging Das en Boom inzake wettelijke bescherming van de Das. De raad ondersteunt ook het streven van de vereniging naar verbetering van de juridische bescherming van de Das. Deze steun van de raad komt mede voort uit verschillende ervaringen met de vernietiging dan wel beschadiging van dassen-

burchten. In het actieplan zouden ook andere dan juridische maatregelen aan de orde kunnen komen.

Uit: Feiten en actualiteiten, ministerie van Landbouw en Visserij, januari 1988 : 12.

Het knagen van knaagdieren (*Rodentia*)

Een kort artikel over het knaaggedrag van ratten en muizen in de directe omgeving van de mens. Er zijn geen materialen die elektrische kabels en isolatiemateriaal hier afdoen-de tegen beschermen.

Uit: Rat en Muis 35 (2): 52–56, juni 1987

Resultaten uitgevoerde actie ter bestrijding van Zwarte Rat (*Rattus rattus* L.) in 1983-1985

De Zwarte Rat begon zijn uitbreiding over Noord-Brabant met een verspreiding over zes gemeenten in 1968. Na een snelle groei in vooral de laatste tien jaar tot 63 gemeenten in zowel 1986 als 1987, lijkt, mede door de gecoördineerde bestrijding, nu een halt te zijn toegeroepen aan de verdere verspreiding. De circa honderd bestrijders hebben het aantal Zwarte Ratten over het Brabantse verspreidingsgebied kunnen decimeren, en in een toenemend aantal gemeenten waar zich voorheen aanzienlijke problemen voordeden bij de bestrijding, worden nu geen of nauwelijks meldingen betreffende de Zwarte Rat ontvangen.

Uit: Rat en Muis 36 (1) : 3–7 maart 1988

De rol van geur bij het voedselzoeken door Muskusratten (*Ondatra zibethicus* L.)

Muskusratten zijn plante-eters en voornamelijk nachtactief. Ze zoeken hun voedsel niet met behulp van het gezichtsvermogen, maar vermoedelijk gaan ze op de geur af. Bij de muskusratbestrijding gaat men hiervan uit bij het gebruik van lokazen. In een buitenkooi is de rol van voedselgeuren onderzocht bij het voedselzoeken door Muskusratten. De dieren konden telkens kiezen tussen twee stellages: op de een bevond zich een bakje met, op de andere een bakje zonder voedsel. Geconcludeerd wordt dat in een ogenschijnlijk onveranderde omgeving Muskusratten

vermoedelijk op het geheugen afgaan en niet zozeer letten op voedselgeur. Alleen wanneer er geen mogelijkheid is om op het geheugen af te gaan, dan gaan de dieren in de eerste plaats op hun reukvermogen af (bijvoorbeeld bij dieren op trek, of bijvoorbeeld bij sneeuw en ijs).

Uit: Muskusrat en Beheer 7 (3) : 4, november 1987.

Activiteitspatronen en tijdsbesteding van Muskusratten (*Ondatra zibethicus*)

Aan de Landbouwniversiteit is in een buitenkooi onderzoek verricht aan de activiteitspatronen en tijdsbesteding van Muskusratten.

Muskusratten zijn vooral 's nachts actief, maar kunnen ook overdag buiten de bouw worden aangetroffen. Hoewel er een activiteitspiek is rond zonsondergang, lijkt de dag/nachtritmië nogal te variëren. Muskusratten besteden veel van hun tijd aan het foerageren. In verhouding werden graven en slepen met stro of aarde zeer weinig waargenomen.

Uit: Muskusrat en Beheer 7 (4) : 10–16, december 1987

Muskusratten (*Ondatra zibethicus* L.) en leptospirosen

Zoals vele andere diersoorten, vooral knaagdieren, zijn Muskusratten dragers van leptospirosen. Dit zijn bacteriën die bij de mens de Ziekte van Weil kunnen veroorzaken.

Per jaar worden enkele tientallen gevallen van leptospirose gemeld, waarvan de meeste zijn veroorzaakt via de besmettingsweg van het oppervlaktewater. Vele gevallen van besmetting blijven echter onopgemerkt, omdat ze symptomeloos, of als een lichte griep verlopen. De natuurlijke gastheer draagt de bacteriën onder andere in de nieren, en ze worden via de urine uitgescheiden onder andere in het oppervlaktewater. Via wondjes, via de mond, luchtwegen of oogslijmvliezen kan dan de mens geïnfecteerd raken. De incubatietijd bedraagt gemiddeld tien dagen. Alle knaagdieren moeten in beginsel als drager van leptospirosen worden beschouwd en daarom met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd. In de afgelopen jaren hebben bijvoorbeeld vier muskusrattenvangers leptospirose opgelopen. Een ieder die in ge-

regeld contact komt met knaagdieren, doet er verstandig aan rekening te houden met de mogelijkheid van besmetting.

Uit: Muskusrat en Beheer 7 (4) 1–6, december 1987

Hinder door vleermuizen (Chiroptera)

Niet alleen knaagdieren, maar ook vleermuizen blijken een enkele keer door de verblijfplaats die zij kiezen, hinder te veroorzaken. Worden bij knaagdieren meestal methoden van wering en bestrijding toegepast, bij vleermuizen als nuttige en beschermde zoogdieren, zijn echter andere methoden geboden.

Ongediertebestrijders die te maken krijgen met vleermuizen, wordt daarom aangeraden om contact op te nemen met de Consulente Natuur, Milieu en Faunabeheer in de desbetreffende provincie

Uit: Rat en Muis 35 (2) : 56–63

Langoorvleermuis (*Myotis bechsteinii*) en Grote Hoefijzerneus (*Rhinolophus ferrum-equinum*)

Nog steeds worden de resterende kalksteengroeven van Zuid-Limburg jaarlijks onderzocht op vleermuizen. Verrassende vondsten waren in de winter 1981/1982 en 1983/1984 elk één Grote Hoefijzerneus in de Sint Pietersberg en één Langoorvleermuis in de Apostelgroeve in de winter van 1981/1982 en in de Sint Pietersberg in 1983/1984 en in 1986/1987.

Uit: Natuurhistorisch Maandblad 76 (9) : 157-158

Vleermuizen (*Chiroptera*) en Kerkuilen

Vleermuizen worden slechts zelden door uilen geslagen. Pierre Mannaert geeft een overzicht van elf vleermuisschedels (zes soorten) die de afgelopen tien jaar in braakballen van Kerkuilen zijn aangetroffen in Nederland en België.

Ook Ransuil en Bosuil vangen incidenteel vleermuizen.

Uit: De Wielewaal 53 : 110–111, mei 1987

Waarnemingen aan Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*)

A. Arnold beschrijft zijn pogingen om vlie-

gende Laatvliegers te fotograferen. Daarbij wierp hij, om de dieren aan te lokken, meelwormen omhoog. Hij kreeg daarbij de indruk dat de dieren zich met de buit terugtrokken om deze te verorberen, om dan enkele minuten later terug te keren.

Uit: Der Falke 34 (2) : 54–55

Zomerwaarneming van Franjestaarten (*Myotis nattereri*)

In juli 1987 zijn circa tien Franjestaarten waargenomen op het Centraal Plateau in Zuid-Limburg. De vleermuizen huisden in een Zomereik in een vrij oud Eiken-Beuken-(bron)bos. Zomervondsten (uit het pre-bat detectortijdperk) van deze soort zijn uiterst schaars.

Uit: Natuurhistorisch Maandblad 77 (7–8) : 144

Rosse Vleermuis (*Nyctalus noctula*)

Dr. G. de Béthune uit Kortrijk beschrijft hoe op een plek waar gewoonlijk Gierzwaluwen (*Apus apus*) en Rosse Vleermuizen naast elkaar jagen, op een avond een vleermuis er bij herhaling in slaagde een Gierzwaluw door middel van een onstuimige achtervolging en het afsnijden van bochten te verjagen.

Uit: Oriolus 53 (2) : 88, juni 1987

Herontdekking Steenmarters (*Martes foina*) in onderaardse kalksteengroeven

F.S. van Westreenen bevestigt in een artikel dat Steenmarters vaak in groeven voorkomen. Vele vragen worden opgeworpen die vooralsnog niet zijn te beantwoorden en gemaand wordt tot voorzichtigheid bij het koppelen van (lokale) afnames van vleermuizen aan een (eventuele) predatie door Steenmarters.

Uit: Natuurhistorisch Maandblad 76 (6/7) : 132–143, juni/juli 1987

Herintroductie van Bever (*Castor fiber*) in BRD en Zweden

Drie paren Bevers afkomstig uit de Duitse Democratische Republiek zijn gereïntroduceerd in de Bondsrepubliek, op een niet exact bekend gemaakte lokatie ten noorden van Frankfurt.

In Zweden, waar indertijd herintroducties van de Bever zijn uitgevoerd toen de soort

daar sterk werd bedreigd, is de stand van de Bever nu uitgegroeid tot circa 50.000 stuks. De aantalsregulatie van de Bever in Zweden vindt plaats door bejaging.

Uit: Naturopa, Nieuwsbrief Natuur en Milieu 87 (11) : 3, november 1987

Onderzoek leefomgeving Otters (*Lutra lutra*)

Verdere achteruitgang van de leefomgeving van Otter moet worden voorkomen om het behoud van deze diersoort in Nederland te verzekeren. Vooral in de gebieden, waar de meeste Otters voorkomen (Friesland, Overijssel, Holland, Utrecht), moeten de handhaving en verbetering van de bestaande leefomgeving en verbetering en uitbreiding van de mogelijkheden van migratie binnen en tussen deze gebieden aandacht krijgen. Dat staat in het onderzoeksrapport. 'De otterhabitat in Nederland', dat drs. J. Veen in opdracht van het ministerie van Landbouw en Visserij en het Jachtfonds heeft opgesteld. De onderzoekresultaten, die op 2 maart 1988 zijn aangeboden aan de opdrachtgevers, zullen mede de basis vormen voor het soortenbeschermingsplan voor de Otter, dat op dit moment op het departement in voorbereiding is. Het voorkomen van de Otter in Nederland staat of valt met het bestaan van grote waterrijke gebieden met betrekkelijk weinig gestoorde oevers. De gebieden waarin Otters voorkomen, moeten voldoende aan voorwaarden als voldoende grote omvang, rijk zijn aan niet vervuilde, visrijke wateren en er moet een netwerk van mogelijkheden zijn om zich gedurende het gehele jaar ongestoord te kunnen verplaatsen.

Uit: Feiten en actualiteiten, ministerie van Landbouw en Visserij, april 1988 : 51 - 52

Europa's eerste Ottercentrum geopend (*Lutra lutra*)

In de aan Noordoost-Nederland grenzende Duitse deelstaat Nedersaksen is in mei 1988 in Hankensbüttel in het Landkreis Gifhorn het 'eerste Ottercentrum van Europa' geopend. Oprichter hiervan is de particuliere vereniging Aktion Fischotterschutz e.V., circa 1300 leden. In de lente van 1989 dient het project in zijn geheel klaar te komen. Van de vijftig bij het project betrokken personen zullen er dan twintig een vaste betrekking krijgen.

De werkzaamheden van het ottercentrum zullen zich vooral richten op onderzoek, biotoop- en milieubescherming. De resultaten van het onderzoek zullen moeten bijdragen aan een programma voor biotoopbescherming. Daarmee probeert men, onder andere door biotoophestel de verbroken verbinding tussen de ottergebieden in Nederland en de DDR te herstellen.

Uit: Nationalpark, 1988 (2) : 35

De Otter (*Lutra lutra*)

In Belgisch Vlaanderen heeft het Wereld Natuur Fonds een nummer van zijn kwartaaltijdschrift Panda geheel besteed aan het leukste waterzoogdier van Europa: de Otter. Het is een kleurig en attractief blad geworden met populaire informatie over verschillende ottersoorten: leuk vooral voor de geïnteresseerde leek, voor kinderen, en vooral voor schoolklassen.

Linot, C. 1987. De Otter. Het leven van een fascinerend waterzoogdier. Panda, nummer 22. 32 bladzijden BFr. 60.

Informatie: WWF-Vlaanderen vzw., Waterloosteenweg 608, 1060 Brussel, België.

Handel in Walrussen (*Odobenus rosmarus*) weer mogelijk

Om de nationale wetgeving meer in overeenstemming te brengen met de Europese wetgeving, zal de regering een wijziging aanbrengen in de Wet Bedreigde Uitheemse Diersoorten. De bescherming in de huidige wet reikt soms verder dan internationaal wordt vereist. Als gevolg van het wijzigingsvoorstel zal de handel in onder andere de Walrus weer mogelijk worden.

Het wijzigingsvoorstel ligt nu voor advies bij de Raad van State.

Uit: ROM - Bulletin 6 (4) : 74, april 1988

Derde Internationale Conferentie over de Monniksrob (*Monachus monachus*)

Tijdens een conferentie die in november 1987 plaats heeft gevonden in Antalya (Turkije) hebben de deelnemers onder meer vier aanbevelingen gedaan om de Monniksrob beter te beschermen. In de aanbevelingen wordt gevraagd om strengere straffen voor het opzettelijk doden van deze dieren, om zeereservaten en -parken aan te wijzen op basis van

een strenge en krachtige wetgeving, om red-
dingscentra op te zetten en om de mogelijk-
heden te onderzoeken om een centraal stati-
on in te richten voor het kweken van de
Monniksrob in gevangenschap, onder stren-
ge voorschriften.

Uit: Naturopa, Nieuwsbrief Natuur en Milieu
1987 (12) : 1